

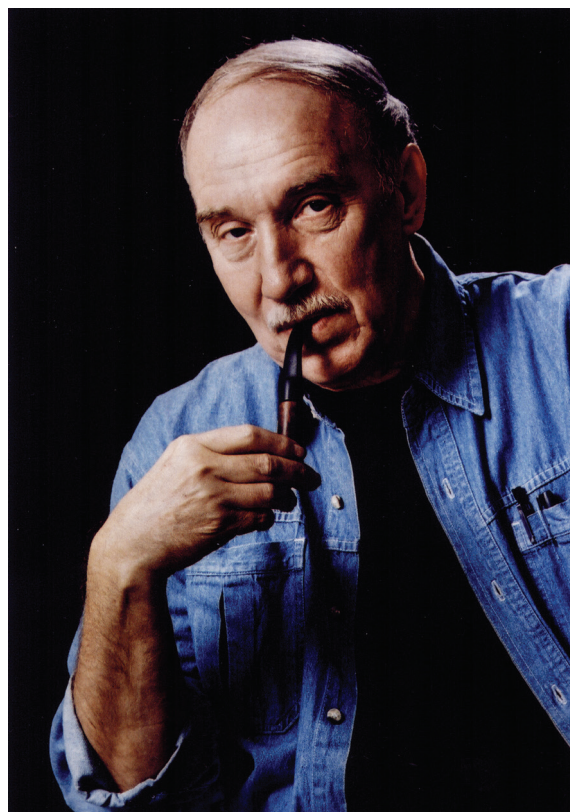
Тешко је у оваквим моментима опроштаја сажети све што бих желео да изговорим. Вечерас ћу покушати да евоцирам успомене - сећања на један живот, принцип, метод, етику и трајање које је без остатка и до последњег дамара бића уграђено у архитектуру. Дубоко се клањам личности чији је мото био: *Живот једнако архитектура, без компромиса или резерве*. Само тако и можемо да разумемо домет и особеност његовог дела. Када је састављао песму малој Хани или Миленији из војске слао цртеже – писма, то су биле поеме искрености, уметност дечачки изворна и запитана. Можда управо та дечачка радозналост представља гранитни постамент Даркове свежине идеја и виталности духа.

Када бисмо разговарали или полемисали о архитектури и одговорности према њој, макар се понекад и не слагали, ослонац је увек био онај искрени осећај правде, одговорности, моралних скрупула и етике, са архитектуром у средишту света - свега.

Шта год вечерас будем изговорио, понешто ћу пропустити, јер је тешко посложити све боје овакве личности – пријатеља који није више међу нама. Једно је сигурно: угасила се још једна сјајна, реперна звезда проређеног неба посебних, драгоцених и ретких архитектонских занесењака. Опраштајући се од њега изговорио сам да је то можда само поздрав до неког следећег сусрета у некој нама блиској, срећној земљи архитектуре, дијалога, безгрешности, правде, исправности, принципијелности... чему је читавог живота тежио, некада донкихотски, до лома.

Дарко Марушић, професор, сликар, графичар, дизајнер, песник, архитекта, бићу слободан да са дубоким поштовањем кажем и приморски госпар и господин архитектуре, припадао је оном посебном профилу универзалних личности, запитаних професора, увек спремних на експеримент, личности које су чиниле част и понос нашој школи. Архитекта и педагог је био за цео живот, а све оно претходно је потоњем дало посебну боју, етику и печат.

У моменту коначног, последњег поздрава, навиру слике и не можемо избећи личну ноту, ону посебну, заједничку дугу припадности и саучесништва које нас је обележило и зближило.

Пре пола века, биће у септембру педесет година, када сам преплашено претендовао на архитектуру, а зазирао од пријемног испита у тој школи, у изнајмљеној соби стана моје тетке у Улици 29. новембра бр. 59, срео сам двоје младих, амбициозних архитеката – занесењака, на почетку животне и професионалне одисеје. Њихова озареност, посвећеност и преданост архитектури су били онај тас на ваги да опчињеност сликарством заменим архитектуром. Како тада на почетку, тако целог живота, до последњих заједничких тренутака, њих двоје су за мене били репер за принцип посвећености, исправности, квалитета у животу и архитектури. Нераздвојни као близанци, моји први узорни су постали један од најупечатљивијих стваралачких тандема које је изнедрила наша културна средина, поставши узорни репер на високој лествици архитектонске изврности.

Факти:

Проф. Дарко Марушић родио се 1940. год. у Омишу, Р. Хрватска. Основну школу је започео у Ваљеву, а гимназију је завршио у Нишу. Дипломирао је на Архитектонском факултету Универзитета у Београду 1965. год., у култном атељеу проф. Уроша Мартиновића. Од 1967. до 1973. год. био је запослен на Институту за архитектуру и урбанизам Србије. Доласком на Архитектонски факултет 1973. год. започиње своју универзитетску каријеру. Године 1983. постаје доцент, а 1989. год. ванредни професор. Године 1995. изабран је за редовног професора Архитектонског факултета Универзитета у Београду. Као члан Катедре за архитектонско-урбанистичко пројектовање, био је руководилац теоретског предмета Пројектовање 2 – Становање од 1988. год. руководилац Студија 3 и Синтезног пројекта 1, 2 и 3. У периоду од 1998. до 2000. год. био је продекан за наставу, а 2000. год. вршилац дужности декана на Архитектонском факултету у Београду. Од 2006. год. ангажован је за извођење наставе на Грађевинско-архитектонском факултету Универзитета у Нишу, као својој другој кући. Од 1996. до 1999. год., као руководилац води Архитектонску школу у Петници код Ваљева. Члан је УЛУПУДС-а (ликовно-графичка секција), Академије инжењерских наука Србије, Академије архитектуре Србије, Управног одбора Друштва архитеката Београда, један од оснивача и духовни отац БИНЕ итд.

Архитектонски тим Марушић је оставио неизбрисив траг у архитектури наше средине, делујући већ пола века на југословенској и српској архитектонској сцени. Препознатљиви као јединствени градитељи, који афирмишу оне најтананије вредности архитектуре, они су посвећено и без остатка живели сваки свој пројекат или објекат, уграђујући у њих сопствени живот, душу и знање. Таква искреност се у архитектури, као и сваком другом људском предузећу, препознаје и гради кућу за вечност. Они су је истински изградили и Дарко нас данас гледа из ње.

За јединствено деловање у архитектури и нашој културној средини, тим Марушић је добио све стручне националне награде: Октобарску награду града Београда, Априлску награду града Београда, Велику награду Савеза архитеката Србије, Награду листа Борба, Годишњу награду Савеза архитеката Србије, награде Салона архитектуре у Београду, Новом Саду и Нишу, Награду Ранко Радовић, Награду Александар Шаретић за ентеријер и друге.

„Њихова дела као што су Стамбено насеље Церак виногради (прво стамбено насеље у процедури за проглашење културним добром), Стамбена групација на Дедињу позната као Цвећара, карактеристичан стамбени објекат у Бул. краља Александра у Београду или стамбене групације и јавни објекти Металс банке у Новом Саду, у српској архитектури су јединствен пример и исказују њихово заједничко верују о простору, архитектури, граду, контексту...” Ја бих могао да набрајам и даље...: Блок 61 и 62 са култном стамбеном и функционалном шемом, стамбено-пословни објекат у Новом Саду, незаборавна минијатура – бензинска пумпа у Миријеву, Дечји вртић у насељу Церак виногради – бајковита кућа за најмлађе. Сви ови објекти су поред високог архитектонско-обликовно-просторног квалитета, перфектно изведени захваљујући њиховој посвећености, архитектонској истрајности,

камелеонском прилагођавању контексту, разумевању и надградњи садржаја, читању времена, разумевању и усвајању новог, уз увек доследно поштовање архаичног приступа, методологији рада у развијању идеје од урбанизма до ентеријера, детаља и визуелне надградње. Они скоро на ренесансни начин проверавају нацртано директно на градилишту. Резултат је недвосмислено висок, као и квалитет архитектуре која има идентитет, јер су у њу уграђени љубав, посвећеност и лична хемија.

Проф. Дарко Марушић припада кругу српских архитеката који су обележили крај XX и почетак XXI века у српској и београдској архитектури. Током своје педагошке делатности бавио се научним радом, уређивао је стручни часопис *Архитектура и урбанизам*, и са посебном посвећеношћу и пијететом афирмисао београдску школу становања, чији је један од најактивнијих протагониста, као посебну форму функционалног обликовања простора.

Срцем, делом и немерљивим доприносом чинио је част београдској школи становања. Стамбеним насељем Церак виногради, као једним од три изабрана архитектонска комплекса из наше средине, биће, током 2018. год. међу репрезентацијом архитектуре бивше Југославије презентован у чувеној њујоршкој МОМИ – месту где се представљају само одабрани. Дарко, до последњих дана свога живота, још увек пун ентузијазма и архитектонског набоја, тај догађај је коментарисао: „Београдски стан у њујоршкој улици!”

Жеља драгоценог двојца српске архитектуре да заједно, бродом, како би Дарко највише желео да превали раздаљину између континената, а онда, на старински начин, поред Кипа слободе, уллове у Њујорк и дођу у МОМУ, најалост, неће се испунити. Сањајући још једну заједничку авантуру, и договарајући се са Мелом до последњег дана живота о медитеранској маршрути и океанској епизоди, Дарко је отишао у вечност.

Драги професоре, саучесниче и пријатељу, они који знају да сањају, да певају, да цртају и да се дечачки радују сваком новом архитектонском открићу богатији су за цео један живот. Ти си са собом однео неколико живота.

У име твоје школе – Архитектонског факултета, у име професије архитеката, колега, у име свих архитеката који мисле и сањају, са наклоном дубоког поштовања се захваљујем због белог трага на пространом океану живота и архитектуре који си неизбрисиво оставио у нашој средини, као белега једног часног животног и професионалног трајања.

Нека ти је вечни помен и слава

Бранислав Митровић*

Текст Бранислава Митровића изговорен на Комеморативном скупу посвећеном арх. Дарку Марушићу, редовном професору Архитектонског факултета Универзитета у Београду, који је одржан у Културном центру Београда у галерији Артгет 24. маја 2017. године.

* арх. Бранислав Митровић, Професор Емеритус, Архитектонски факултет Универзитета у Београду